

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Zhodnocení vlivu dotačních projektů na hospodaření
a rozvoj obce**

Michael Künzel

© 2015 ČZU v Praze

Zhodnocení vlivu dotační projektů na hospodaření a rozvoj obce

Souhrn

Diplomová práce se zabývá zhodnocením vlivu dotačních projektů na hospodaření a rozvoj města Aše. V teoretické části je vymezena územní samospráva a její jednotlivé funkce. Dále je charakterizována obec, její působnosti, její orgány a také finance územních samospráv. Pozornost je věnována také základním informacím o Evropské unii, jejích orgánech a vymezení jednotlivých fondů a operačních programů, ze kterých bylo v České republice možné v programovém období 2007 až 2013 čerpat finanční prostředky. Na začátku praktické části je popsána historie a také základní charakteristiky města Aše. Dále jsou dle jednotlivých operačních programů zmíněny všechny realizované projekty, po kterých následuje detailní charakteristika a hodnocení vybraných projektů. Na konci praktické části je poté vyhodnoceno anketní šetření, kterého se zúčastnilo 170 respondentů. Toto anketní šetření mělo za úkol zjistit, jaké je povědomí o problematice strukturálních fondů mezi občany města Aše. Dále bylo zjišťováno, jaké názory mají na celkový vliv dotačních projektů na rozvoj města a také, jaké jsou jejich názory a hodnocení na jednotlivé realizované projekty.

Klíčová slova

Evropská unie, operační program, strukturální fondy EU, op přeshraniční spolupráce, rop severozápad, město Aš, dotační projekty, evropské fondy, rozvoj obce

1 CÍL PRÁCE A METODIKA

1.1 Cíl práce

Primárním cílem této diplomové práce je charakterizovat a zhodnotit významné dotační projekty západočeského města Aš za období roků 2007-2013. Při této analýze a následném hodnocení bude brán ohled především na rozvoj a také hospodaření města Aš v uvedeném časovém období.

Jedním z dílčích úkolů v rámci teoretických východisek je stručně a srozumitelně vysvětlit problematiku územní samosprávy v České republice, jejích funkcí či předpokladech fungování. Dále bude zmíněno také téma obcí, dělení jejich působností, krátce budou charakterizovány také jednotlivé orgány obcí a problematika obecních rozpočtů. Posledním dílčím úkolem v rámci teoretických východisek je poskytnout čtenáři ucelený přehled o Evropské unii, jejích orgánech, strukturálních fondech a konkrétních operačních programech využívaných v České republice.

V kapitole vlastní práce je dalším dílčím cílem shrnutí realizovaných projektů dle jednotlivých operačních programů v daném programovém období v Aši. Dále detailní charakteristika a objektivní zhodnocení vybraných realizovaných projektů. Na závěr empirické části je vypracováno a vyhodnoceno anketní šetření, jehož cílem je zjistit názory občanů města Aše na projekty realizované za pomoci finančních prostředků z Evropské unie a také jejich hodnocení těchto projektů.

1.2 Metodika

Prvním krokem k úspěšnému splnění výše uvedených cílů bude shromáždění dostatečného množství potřebných informací pomocí odborné literatury, odborných článků či dalších zdrojů k danému tématu. Po shromáždění těchto informací dojde k vypracování teoretických východisek. Ta se budou tedy zabývat problematikou územních samospráv, dále problematikou obcí, jejich orgánů, fungování a také financování. Pomocí základních informací bude popsána také Evropská unie, její jednotlivé orgány, fondy a také operační programy využívající se v České republice. Detailněji budou pomocí metody deskripce popsány ty operační programy, které budou zmíněny také ve vlastní části práce. Všechny informace v kapitole teoretických východisek budou zpracovány ze zdrojů shromážděných

především z odborných knihoven a ve formě elektronických zdrojů také z tematicky zaměřených internetových stránek.

Na úvod vlastní práce bude pomocí deskriptivní metody charakterizováno město Aš a jeho historie. Ve stručném přehledu budou pro seznámení shrnuty dle jednotlivých operačních programů realizované projekty financované ze strukturálních fondů EU. Následně dojde k detailnímu popisu a objektivnímu hodnocení vybraných realizovaných projektů. V rámci charakteristiky těchto projektů bude pozornost zaměřena na prvotní záměr, financování, propagaci a také jejich přínosy. Za jednotlivé roky budou také vypočteny finanční prostředky, které město muselo vynaložit v souvislosti s realizací jednotlivých projektů pro znázornění vývoje těchto investic. Všechny tyto informace vážící se k projektům realizovaných v Aši budou shromážděny díky konzultacím se starostou města Aše a jednotlivými pracovníky dotačního oddělení a dále také z oficiálních dokumentů publikovaných městem na oficiálních internetových stránkách.

V poslední části vlastní práce dojde k anketnímu šetření, jehož primárním cílem bude zjistit názory a hodnocení občanů na jednotlivé projekty realizované v Aši v programovém období mezi roky 2007 a 2013. Dílčím cílem tohoto anketního šetření bude zjistit názory občanů na strukturální fondy a operační programy Evropské unie. Anketa bude obsahovat celkem 20 otázek, mezi kterými budou zastoupeny všechny typy otázek, jak otevřené, tak také polootevřené a uzavřené otázky. Využita bude i hodnotící škála, jejímž úkolem bude zjištění, který z projektů je dle respondentů nejvíce smysluplný a přínosný pro město. Jediným kritériem při výběru respondentů pro toto anketní šetření je bydliště respondentů v Aši. Ještě před zahájením anketního šetření bude proveden pretest, jehož úkolem je eliminovat chyby v jednotlivých otázkách, popř. špatné pochopení těchto otázek jednotlivými respondenty. Technikou sběru dat bude elektronické dotazování pomocí internetového nástroje Google Docs. Vyhodnocování jednotlivých otázek bude probíhat v případě uzavřených a polootevřených otázek součtem jednotlivých hlasů. Tyto vyhodnocené výsledky budou interpretovány pomocí grafů a tabulek. V případě otevřených otázek dojde k rozřídění odpovědí dle jednotlivých možností a následné agregaci, aby bylo možné tyto výsledky věcně a výstižně interpretovat.

2 VLASTNÍ PRÁCE

Cílem této diplomové práce bylo charakterizovat a zhodnotit významné dotační projekty města Aše za programové období roků 2007 až 2013 a to s ohledem na jeho rozvoj a hospodaření. Realizování těchto projektů za pomoci spolufinancování ze strukturálních fondů Evropské unie je totiž pro města velikostně či počtem obyvatel podobné Aši jedinou možností, jak vylepšit svůj celkový obraz, nabízené možnosti a životní úroveň. Z vlastních zdrojů by totiž taková města neměla šanci realizovat tak nákladné projekty a jejich další rozvoj by probíhal mnohem pomaleji, v některých případech by ani neproběhl. Aš navíc leží v Karlovarském kraji, který je ekonomicky nejslabším krajem v České republice a kupní síla obyvatel města patří spíše k průměru či podprůměru v Česku. Pro ně je tak často mnohem schůdnější, pokud mohou využít výsledky některého z projektů realizovaného touto cestou, než kdyby museli za toto užívání platit soukromému subjektu. Ten by v první řadě sledoval co nejrychlejší návratnost investice takového projektu a dosažení bodu zlomu, kdy by mu z takové investiční akce plynul zisk. U dotačních projektů jde vzhledem k jejich neziskovému charakteru především o uspokojení potřeb veřejnosti.

Vedení města Aše od začátku programového období realizovalo celkem ze čtyř operačních programů desítky dotačních projektů, které jednoznačně zlepšily celkový vzhled města i nabízené možnosti oproti jeho původnímu stavu. Jednalo se o projekty z oblasti zvelebování a revitalizace městských parků či náměstí, zlepšení a rozšíření možností společenského či kulturního života, zlepšení sportovního zázemí ve městě či odlehčení životnímu prostředí snížením energetických nákladů některých staveb, především mateřských školek. Právě poslední zmíněná oblast projektů vykazuje zcela jasné kvantitativní výsledky v podobě ušetřených nákladů za energie a snížení emisí zatěžujících životní prostředí.

Celkově projekty realizované v Aši stály částku pohybující se okolo 500 milionů korun a dá se očekávat, že během roku 2015 bude dokončeno ještě několik projektů, které se do tohoto programového období budou započítávat. Jistě by se vedení města Aše podařilo zrealizovat některé projekty navíc, kdyby nedošlo k pozastavení čerpání dotací z ROP Severozápad, kolem jehož pokračování se poté objevila celá řada spekulací. Nakonec se však podařilo čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU obnovit.

Město Aš díky realizaci projektů spolufinancovaných z OP Přeshraniční spolupráce navázalo také cenná partnerství s městy ve spolkových zemích Německa, a to konkrétně Bavorsku a Sasku. Šlo především o města Selb, Rehau, Bad Elster, Plauen, Wunsiedel a další. Tyto spolupráce mohou být jistě prospěšné také v budoucnosti. Navíc prohlubování vztahů a navazování nových spoluprací na hranicích obou států je jedním ze základních smyslů fungování přeshraničních operačních programů. Díky získaným zkušenostem při realizaci dotačních projektů a také zkušeností z reakce obyvatel města se dá předpokládat, že se vedení města bude i v následujícím programovém období snažit získat a zrealizovat co nejvíce přínosných projektů.

Aktivita města v rámci realizování dotačních projektů jsou pozitivně vnímány také ašskou veřejností, což potvrdilo uskutečněné anketní šetření. Vždy více než tři čtvrtiny respondentů zde totiž pozitivně reagovaly na otázky typu, zda jsou spokojeni s využíváním těchto finančních prostředků, zda jim realizované projekty přijdou efektivní a smysluplné, nebo zda finanční prostředky poskytované ze strukturálních fondů EU zlepšily celkový obraz města a životní úroveň v něm. Možným doporučením do budoucna v práci s veřejností by mohly být pravidelné diskuse, na kterých by bylo možné hovořit o plánovaných projektech nebo si od občanů vyslechnout jejich možné nápady. Především starosta města Dalibor Blažek na podněty a dotazy občanů reaguje prostřednictvím skupiny občanů města Aše na sociální síti Facebook.

Také hodnocení jednotlivých vybraných projektů dopadlo velmi dobře. Žádný z těchto projektů totiž nebyl na hodnotící škále ohodnocen hlavně negativním stupněm hodnocení. Naopak většina projektů získala od respondentů pozitivní hodnocení. Díky agregovaným názorům respondentů, kteří měli určit oblast či oblasti, do kterých by město mělo v budoucnu investovat, je možné konstatovat, že by si občané v Aši přáli minimálně podobný rozvoj města jako v posledních letech až na investice do sportovišť. Spousta oblastí je provázaných s ostatními a nelze je tak rozvíjet, aniž by nebyla ovlivněna i jiná oblast. Vedení města by však dle názorů respondentů anketního šetření i nadále mělo pracovat na zlepšení infrastruktury, která může do regionu přivést potenciální investory a bude mít vliv také na životní úroveň či cestovní ruch. Důležitým faktorem v tomto ohledu je jistě vybudování plánované průmyslové zóny nedaleko hranic se Spolkovou republikou Německo a také dálniční síť.

Oblast volnočasových aktivit pro děti a mládež by rozhodně měla být v Aši tématem v následujícím programovém období. Vedení města již nechalo vybudovat několik dětských hřišť především v oblastech sídlišť a v tomto směru plánuje také pokračovat. Vedle sportovního zázemí, které se v posledních letech v Aši velmi zlepšilo, je třeba najít další možnosti, jak nabídnout dětem a mládeži, aby aktivně trávili svůj volný čas. Spousta respondentů zmínila fakt, že děti jsou budoucností tohoto města a je třeba jim už od dětství dát důvod, aby nechtěli za každou cenu z Aše utíkat. Jde totiž o současný velký problém nejen Aše, ale většiny malých měst. Mladí lidé odcházejí většinou kvůli lepším možnostem zaměstnání, ale také životní úrovni do větších měst. Zabránit tomuto odlivu by mohlo také rozvíjení kulturních a společenských možností ve městě, aby lidé měli na výběr při trávení svého volného času.

Je možné konstatovat, že město Aš rozhodně v rámci čerpání dotací ze strukturálních fondů Evropské unie nezahálí a jeho vývoj je dobře nastartován. V roce 2015 jistě dojde k dokončení ještě některých projektů a započetí jiných. Navíc v dalším programovém období bude mít vedení města stejně jako většina dalších žadatelů výhodu z již získaných zkušeností s čerpáním finančních prostředků fondů EU. Také díky stabilnímu politickému prostředí a možnosti kontinuálně pracovat v započatých věcech bude i v budoucnu jistě velmi znatelný vliv dotačních projektů na hospodaření a také celkový rozvoj města.

3 SEZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH ZDROJŮ

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. Finanční řízení. Finance. ISBN 978-80-247-2789-9.

ZAHRADNÍK, Petr. *Analýza čerpání fondů EU v České republice*. Praha: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2013. 18 s. Dialog, strategie, alternativy. ISBN 978-80-87748-09-1.

ŽEHROVÁ, Jana, PFEIFEROVÁ, Daniela. *Finance municipalit*, Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009, 166 s., ISBN 978-80-213-2024-6.

Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013. Praha: MMR ČR, odbor evropských fondů, 2007. 28 s. ISBN 978-80-254-0319-8.